

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розвиток системи освіти – пріоритетний напрям внутрішньої політики держави, що прагне стабільності та зростання. Система освіти в Україні зазнає реформування. Та, на жаль, зрушення, що мають місце, іноді обертаються не на користь майбутнього освіти. В умовах надто великої кількості освітніх закладів, що функціонують в Україні, постає завдання їх скорочення, тим паче, що комерційні освітні заклади складають конкуренцію державним. Дедалі ситуація ускладнюється з фінансуванням системи освіти, наслідком чого є скорочення педагогічних кадрів. Зрозуміло, щоб позбутися надмірної кількості приватних закладів, зменшити викладацький склад, необхідні юридичні підстави. Як правило, під скорочення підпадають ті, у кого закінчується контракт. Для керівництва навчального закладу не видається цікавим, хто ці звільнені, які їх надбання, яку користь в майбутньому вони принесуть навчальному закладу своєю працею та науковими здобутками, оскільки головне завдання вкlastись в бюджетне фінансування. В умовах дефіциту бюджету, цілком реальною може стати ситуація збільшення максимального навчального навантаження науково-педагогічних працівників, що згідно Закону України „Про вищу освіту” (розділ VIII, стаття 49) не може перевищувати 900 годин на навчальний рік, таким чином управлінці в системі вищої освіти можуть забезпечити ліквідацію певної кількості робочих місць. Ситуація видається небезпечною, працівники системи освіти відчують себе незахищеними, це позначається на мотивації праці, оскільки буде відсоток тих працівників, які не будуть відчувати потребу викладатись на роботі на всі сто відсотків, адже можливо через незначний проміжок часу скорочення чекає і на них. Проблема зменшення кількості приватних навчальних закладів за такий рахунок не буде вирішена. Найбільша небезпека криється у тому, що ті, на кого покладена місія виховання молодого покоління в дусі демократичних цінностей, за таких умов просто не вірять в справедливість та демократичність. Постає питання і збереження високоякісних педагогічних кадрів, їх оновлення, адже молодь не бачачи перспектив, шукає кращої долі в інших сферах діяльності, які більш прибуткові.

Маємо новий тип студента, що живе в умовах інформаційного суспільства. Вищі навчальні заклади повинні відповідати вимогам часу та використовувати в своєму арсеналі технологічні надбання. Сьогодні стоїть завдання озброїти вищі навчальні заклади технічними засобами з метою підвищення якості знань, стимуляції інтересу студентства до дисциплін, що вивчаються. Активно використовуються мультимедійні засоби, зі студентами працюють дистанційно, в он лайн режимі. Від викладачів вимагають наповнювати бази даних представлених в мережі Інтернет необхідними навчальними матеріалами (конспект лекцій, методичні рекомендації до вивчення тем, завдання для самостійної роботи, питання

для самоконтролю тощо). Проте не стоїть питання про авторські права викладачів, науковців, розробників навчально-методичних матеріалів, а у студентів зникає мотивація відвідувати заняття, бо все необхідне можна знайти в мережі, відбувається руйнація комунікативної системи „викладач” (комунікатор) – „студент” (реципієнт). Використання новітніх технологій, елементи дистанційної освіти мають переваги, оскільки викладач може оперативного надати інформацію для всієї студентської групи, систематично оновлювати навчальний матеріал. Тим паче, що сучасні студенти надають перевагу використанню Інтернет-ресурсів при підготовці до семінарських занять, контролюючих заходів, оскільки час на пошук інформації мінімізується, не треба докладати надмірних зусиль, доступ до інформації постійний (за наявності Інтернету). Проте студент може скористатися Інтернет-ресурсами не тільки готуючись до занять, але й під час контролюючих заходів, а отже, доцільність їх проведення мінімізується. Досвід роботи доводить, що орієнтуючись лише на Інтернет-ресурси, студенти обмежують свої пізнавальні можливості, знання отриманні внаслідок використання таких інформативних джерел – фрагментарні, несистемні. Крім того, студенти перестають замислюватися над альтернативними поглядами, підходами щодо вивчення тієї чи іншої проблеми, оскільки їм пропонується конкретна відповідь (обирається як правило перше-ліпше, що підходить для домашнього завдання). І така тенденція вкрай небезпечна, бо вона неодмінно буде давати взнаки через деякий час. Як приклад: працюючи з цілим потоком, було виявлено, що студенти відповідали на поставлені питання типово, це не був лекційний матеріал, або інформація здобута при вивченні відповідної літератури. Коли ж останньому студенту з групи, що складав іспит, було задано питання «Як Ви готувались до іспиту? Які джерела використовували?». Відповідь була наступна: «Я готувався за матеріалами з Інтернету, які переслали мені електронною поштою мої одногрупники». На питання «Чому ж Ви не готувались самостійно, адже було стільки можливостей?», відповідь була вражаюча «А навіщо? Навіщо витрачати час, коли мені переслали вже готову відповідь». Проблема криється навіть не в тому, як сучасні студенти готуються до занять, а в тому, що у деяких з них не виникає бажання знайти інформацію, відповідь на поставлену проблему, ніж та, яку хтось запропонував, можливо, в майбутньому той, в чиїх інтересах використовувати невміння цієї молодого людини міркувати самостійно та самостійно шукати відповіді на питання, критично оцінювати дійсність, вносити власні судження, захищати свої права та інтереси.

Сьогоднішня система освіти тяжіє до формалізму, управлінців системою освіти більшою мірою цікавить питання привабливості освітніх послуг в умовах ринкових відносин, натомість мета освіти – «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору» [1, 16] – відходить на другий план.

Література:

1. Законодавство України про освіту [текст]: збірник офіційних текстів законів станом на 3 вересня 2012 р. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 274 с.